

Széchenyi Zsigmond /1898-1967/

Nehéz meghatározni, hogy Széchenyi művei milyen műfajba is sorolhatók: ezek a sokféle elemből építkező történetek lényegében kivétel nélkül a szerző legfőbb szenvedélyével, a vadászattal kapcsolatos visszaemlékezések, ugyanakkor nem egy kifejezetten szűk rétegnek szánt vadász-szakkönyvek.

Már Széchenyi korai, 1945 előtt kiadott munkáiból is kitűnik /Csui, 1930., Hengergő homok, 1936., Alaszkában vadásztem, 1937., Nahar, 1940-41./, hogy ezek szándékukban jóval többek, mint egyszerű vadász-történetek: az afrikai, alaszka, indiai vadászexpedíciók tényszerű rögzítése, beleértve minden fontosabb körülményt, mint pl. az odautazást, a felszerelés és az expedíció résztvevőinek leírását, az elejtett vadak szakszerű megnevezését, számszerű felsorolását stb., csak alaprétege, dokumentum-anyaga az említett műveknek. Erre épül aztán még egy sor réteg, ami ezeket a vadász-naplókat egyben szépirodalmi alkotássá emeli. A legfontosabb közülük talán a mesélés öröme és az a gyermeki szemléletmód, ahogyan Széchenyi a körülötte lévő valóságot "feldolgozza".

Ebben a felszabadulás után először megjelent Széchenyi-kötetek sem különböznek lényegében a korábbi művektől, csak az újabb Afrika-könyvekbe /Afrikai táhortűzek, 1959., Denaturált Afrika, 1968./ vegyül némi keserűség a régi, "természetes" Afrika pusztulása láttán, de ugyanakkor minden pusztulás láttán.

A közvetlenül vadász-expedíciókhoz kapcsolódó művek mellett Széchenyi megírta a maga "őszikéit" is, az öregedő vadász sokszor lírai visszatekintését immár egész életpályájára /Ahogy elkezdődött, 1961., Ünnepnapok, 1963./: "De most nemcsak ez, nemcsak az őszi

szemfedőjét szövögető természet nehezedik lelkekre. Mégis hozzájárul, hogy egyre többet tépelődjem a világ megváltozott járásán s benne saját életutam ugyancsak bizonytalanra, beláthatatlanra fordult irányán."

A múlt immár legendává emelt történetei ezek, amelyeknek végén szinte kivétel nélkül ott áll valami erkölcsi tanítás, intés. Nem egzotikus elvágódásról, ~~MMM~~ hihetetlen kalandokról van itt szó, hanem mindenekelőtt a megélés tisztaságáról és mélységéről: "A legnyomorultabb, legszegényebb vadászterületen is lehet életreszóló emléket gyűjteni, lelki melegség örökmécsesét gyűjteni. Egyikünknek a leghitványabb ózbak is életünnepet jelent."

Az élet feltétlen szeretete sugárzik Széchenyi minden szavából, mondatából, tegyük hozzá, paradox módon, hiszen talán nehéz elhinni neki, hogy ő, akinek legfőbb szenvedélye, hogy ártatlan állatokat öl meg passzióból, az állatok, a természet és minden egyéb emberi értéknek is igaz védelmezője. Mindenesetre Széchenyi könyveinek ez a legfőbb értéke: a vadászat ürügyén képet adnak egy emberről, akinek morális tartása van; gyónások, önvallomások ezek a művek, amelyekben megvalósul valami ritka dolog korunk irodalmában: a színes történetek, a "cselekvés" és a reflexió tökéletes egysége.

Ónodi László